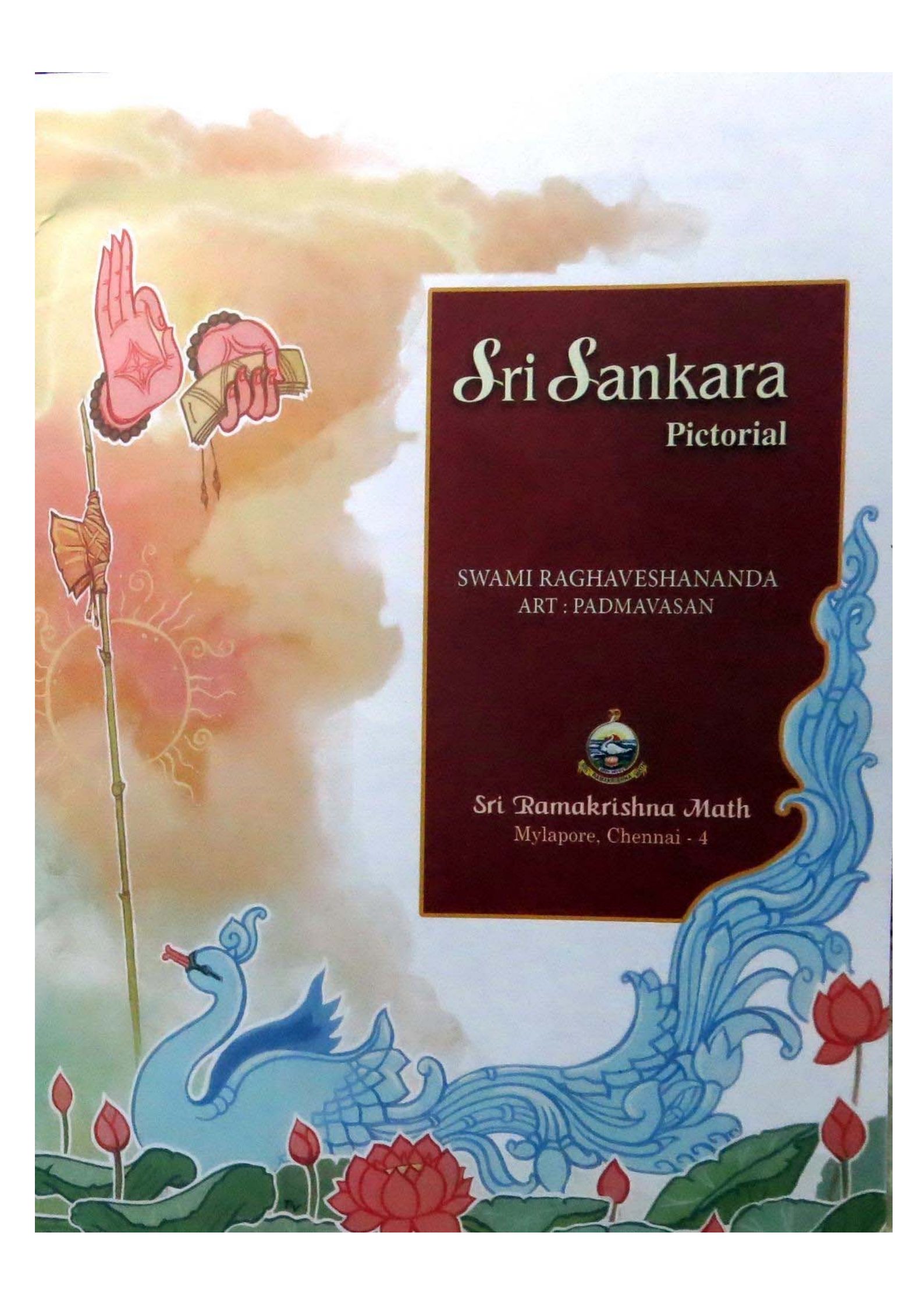

SRI SANKARA

PICTORIAL

Sri Sankara

Pictorial

SWAMI RAGHAVESHANANDA
ART : PADMAVASAN

Sri Ramakrishna Math
Mylapore, Chennai - 4

NAROZENÍ A DĚTSTVÍ

Před patnácti stoletími, ve vesnici Kaladi, ve dnešním státě Kérala v jižní Indii, žili zbožní bráhmani, manželé jménem Šivaguru a Arjamba. Šivaguru byl velice zběhlý ve védách a jiných šástrách. V životě měli všechno, ale bohužel neměli žádné dítě. Prováděli duchovní cvičení a modlili se k Pánu Šivovi, aby jim dal dítě. Jedné noci se Šiva zjevil Šivaguruovi ve snu a zeptal se ho: „přeješ si syna, který bude velmi učený,

zbožný a vševědoucí, ale bude žít jen šestnáct let nebo chceš syna, který bude žít dlouhý život, ale bude velmi obyčejný?“

Šivaguru se chvíli zamyslel a řekl, „dej mi zbožné a inteligentní dítě, i když nebude žít dlouho.“

Šivu jeho odpověď potěšila a řekl, „já sám se ti narodím.“ Šivaguru se probudil šťastný. Začal se těšit na den, kdy se Šiva narodí jako jeho syn.

V příslušném čase Arjamba porodila syna. Na památku Šivy dostal jméno Šankara. Chlapec byl velmi jemné povahy, ale velmi inteligentní. Naučil se nazpaměť všechno, co slyšel od svých rodičů. Uměl číst knihy, když mu byly pouhé tři roky a dovedl zopakovat slovo za slovem cokoli, co slyšel třeba jen jednou.

Jeho otec zemřel, když mu byly pouhé čtyři roky. A tak jeho matka se mu stala vším. Když mu bylo pět, zorganizovala pro něj obřad upanajana (udělení posvátné bráhmanské šňůry) a poslala ho studovat do domu gurua. Šankara byl výjimečný chlapec. Jeho inteligence a paměť mu pomohly zvládnout šástry (svatá písma) během pár let.

ZLATÝ DÉŠŤ

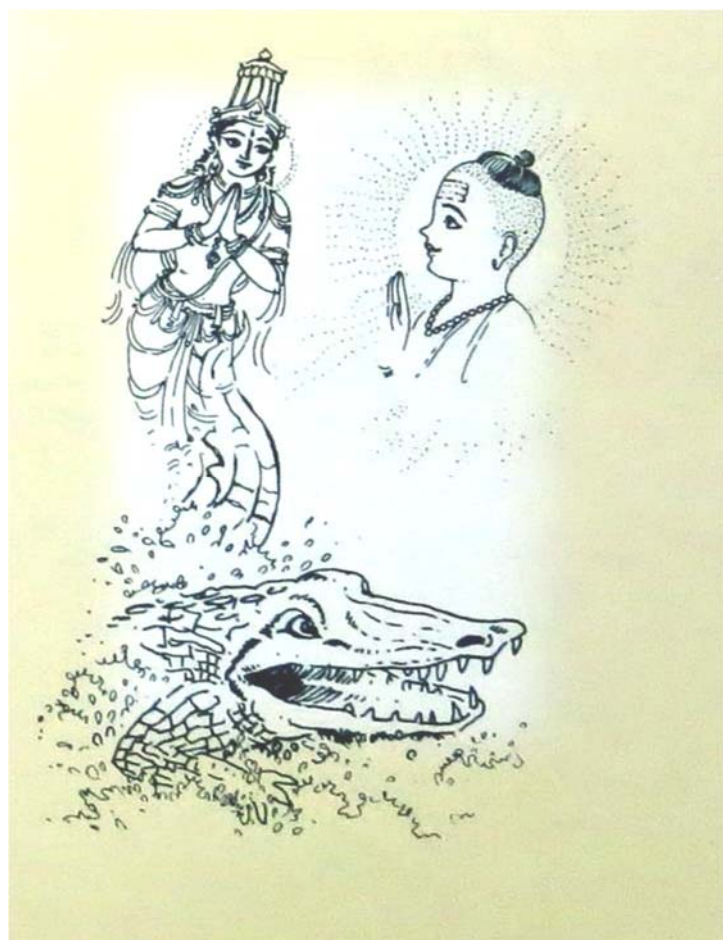
V těch dobách bylo zvykem, že žáci chodili sbírat almužny do různých domů, a tak získávali denní jídlo. Jednoho dne Šankara takto chodil za svou almužnou. Přišel k domu jedné chudé ženy. Když se dívala na mladého chlapce, bylo jí líto, že v domě nemá nic, co by mu dala. Ale nechtěla ho nechat odejít s prázdnýma rukama. Napadlo ji jen jedno zrnko ovoce amalaka, které měla v kuchyni. Váhala, jestli mu dát tak bezcennou věc. Ale chlapec se jí tak moc líbil, že pocítila nutkání něco mu dát.

Přinesla zevnitř domu to ovoce a podala je chlapci se vší úctou a láskou. Její zbožnost se dotkla Šankarova srdce. Zavřel oči a modlil se k bohyni Lakšmí. Složil štotru, ve které ji prosil, aby vylila svou milost na tu starou ženu. Hle! Stal se zázrak. Jako odpověď na Šankarovu modlitbu, bohyně Lakšmí vylila na dvůr zlaté plody ovoce amalaka. Tak skončila chudoba té ženy. Štotra, kterou Šankara složil jako chválu bohyně Lakšmí, se nazývá „Kanakadhara štava“. Je to krásná báseň, kterou se můžeš naučit zpívat.

DOMA

Po dokončení studia se Šankara vrátil domů. Oddaně sloužil své matce a staral se o ni. Jeho matka stárla. Měla ve zvyku koupat se v řece Púrna (dnes je známa jako Alwaje), která tekla v dálce. Kvůli jejímu stáří bylo pro ni nesnadné chodit k řece, ale ona neměla klidu, dokud se v řece každý den nevykoupala. Osmiletý Šankara rozuměl potížím své matky. Modlil se k bohyni té řeky. Modlitba byla vyslyšena. Řeka změnila svůj směr a tekla vedle jeho domu, a tak bylo pro jeho matku snadné se koupat.

ŠANKARA SE STÁVÁ MNICHEM

Šankara od dětství toužil vzdát se světa a stát se sanjásinem. Obrátil se k matce, aby mu dala nezbytné dovolení. Ale ta si nedovedla ani představit život bez něj a bála se, že jednoho odejde jako potulný mnich. Jak by mohla bez něj žít sama? Ale stala se věc, která ji přinutila dát mu svolení, aby se stal mnichem. Jednou se matka a syn koupali v řece. Náhle krokodýl chytil Šankaru za nohu. Chystal se ho stáhnout dolů a sežrat. A ten zakřičel silným hlasem: „maminko, jsem ztracený. Krokodýl mne táhne dolů. Aspoň teď mi dej svolení stát se sanjásinem. Třeba mne pak krokodýl pustí.“

Arjamba nevěděla co dělat. Pomyslela si: „když bude Šankara žít i jako sanjásin, čas od času ho uvidím. Jestli zemře, ani to nebude možné.“ A tak mu dovolila, aby se stal sanjásinem. Šankara vyslovil předepsanou mantru a přijal slib sanjásy. Okamžitě ho krokodýl pustil a zmizel ve vodě. Říká se, že ten krokodýl byl Gandharva (nebeská bytost), Brahmou zakletý. Získal zpět svou podobu a vrátil se do světa a zpíval chválu na Šankaru.

Šankara doplaval zpět ke břehu k velké radosti jeho matky. Nevrátil se domů, ale ujistil Arjambu, že se k ní vrátí v jejích posledních dnech a vykoná pohřební obřady jako svědomitý syn.

SETKÁNÍ S GURUEM

Šankara, oblečený do oranžového roucha sanjásina, začal svůj potulný život. Hledal guru, který by ho obřadem zasvětil do sanjásy.

Když putoval asi rok, Šankara došel na břeh Narmady. Tam v jeskyni žil velký mudrc jménem Govindapada. Šankara vzdal mudrci úctu a požádal jej, aby ho přijal jako svého žáka. Govindapada Šankarův příchod očekával. Přijal ho za svého žáka a oficiálně ho zasvětil do sanjásy. Šankara zůstal se svým guruem pár let a učil se advaita védántu. Když Šankara zvládnul studium, dostal povolení odejít. Guru ho požádal, aby šel do Váránasí (Benáres) a tam kázal advaita védántu. V té době bylo Váránasí duchovním centrem Indie a bylo skvělým místem pro učení. Scházeli se tam studenti ze všech konců země kvůli vyšším studiím.

VE VÁRÁNASÍ

A tak když přešel hory Vindhya, přišel Šankara do Váránasí, města Pána Šivy. Usadil se na březích svaté Gangy. Duchovní záře mladého sanjásina přitahovala každého. Mnoho žáků, z daleka i z blízka, mu padalo k nohám, aby se učili védy a upanišady. Žil tam pár let, pravidelně se koupal ve svaté řece Ganze, uctíval Pána Višvanátha a učil své žáky. Během té doby napsal komentáře k Bhagavadgítě, upanišadám a Brahmasútrám.

Jedním z jeho mnoha žáků byl Sanandana. Byl velmi inteligentní a měl velkou úctu ke svému guruovi. A guru jej také velmi miloval. Jednoho dne byl na druhém břehu řeky. Byl čas začít vyučování. Ale náhle příval vody zvedl hladinu řeky. Byl z toho rozrušený, že by mohl propást vyučování. Šankara porozuměl jeho úzkosti a z druhé strany mu dával znamení, aby přišel. Sanandana ochotně poslechnul svého mistra a vykročil na řeku. Tak velká byl víra v jeho mistra, že Matka Ganga vytvořila lotos pod každým Sandanovým krokem. A tak mohl přejít po mostě z lotosů. Od toho dne byl znám jako Padmapada. Padma znamená lotos – takže „s lotosovými nohama“. Později se stal slavným spisovatelem a učitelem advaity.

PÁN ŠIVA JAKO ČANDALA

Jednoho dne se Šankara vracel se žáky z chrámu Višvanáth po koupeli v Ganze. Objevil se před ním nějaký čandala (člověk mimo kasty) se čtyřmi psy. Šankara ho požádal, aby mu ustoupil z cesty. Čandala se ho s úsměvem zeptal: „Koho žádáš, aby ustoupil? Duši nebo tělo? Tvoje duše, moje duše a všechny ostatní duše

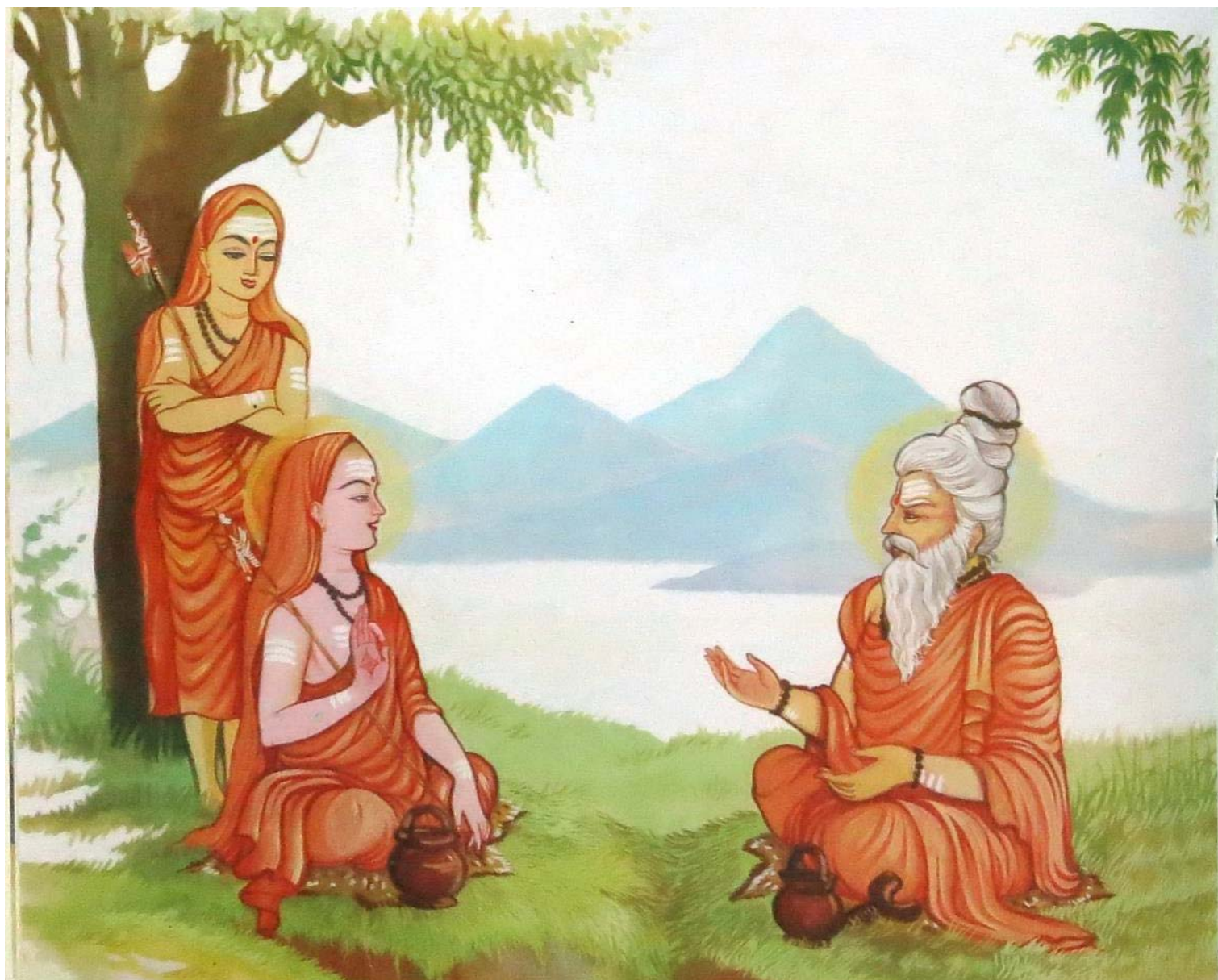
na světě jsou jedním a tímtéž. V duši není nečistota. Je to jako odraz měsíce ve džbánu s vodou z Gangy nebo v nádobě s kořalkou. Měsíc se odrazem neznečistí. Nebo chceš, aby ustoupilo tělo? Bez duše je tělo pouhý bezvládný materiál. Nemůže se pohybovat. A kromě toho, pro sanjásina, kde je kasta, čistota nebo nečistota?

Šankara užasnul nad touto šokující otázkou od čandaly. Poklonil se až k čandalovým nohám, že ho naučil velkou pravdu. Ale čandala zmizel a na jeho místě stál Pán Višvanáth! Pán přišel v podobě čandaly, aby Šankaru poučil, že taková rozlišování jako bráhman, čandala atd., jsou jen pro omezenou mysl. Pán Šankarovi požehnal a zmizel.

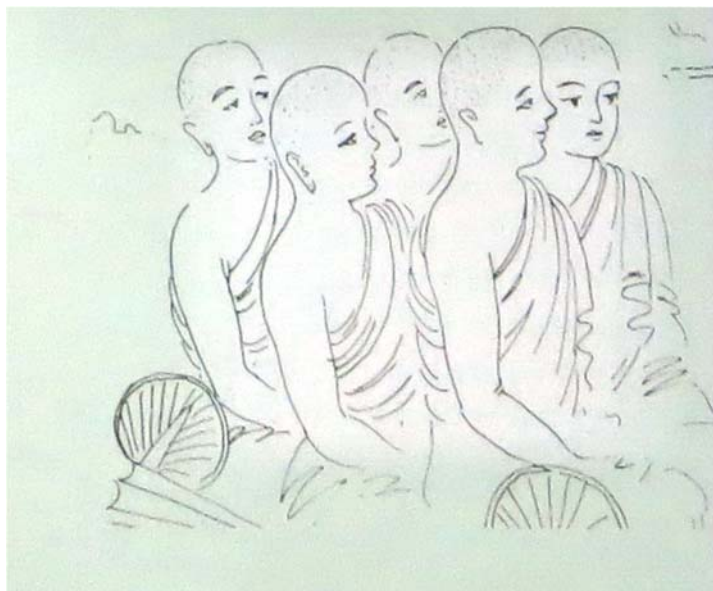
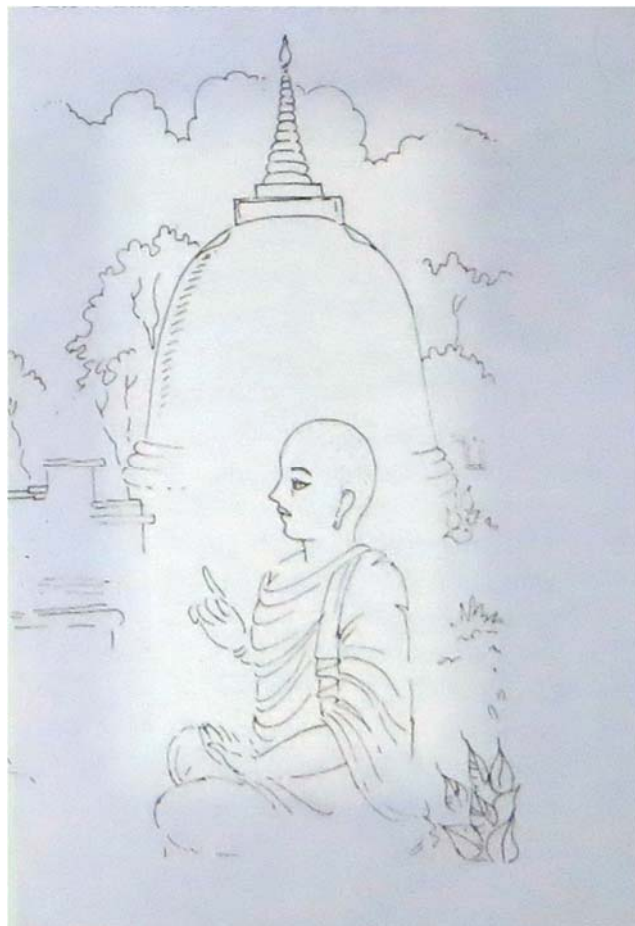
SETKÁNÍ S VÉDAVJÁSOU

Jiného dne k Šankarovu přišel starý bráhman. Šankara napsal komentář ke spisu Bráhmasútry. Bráhman Šankaru vyzval k debatování o Bráhmasútrách. Debata byla postupně víc a víc ohnivá. Ani jeden nechtěl přiznat porážku. Šankarův žák Padmapada pozorně naslouchal. V jednom okamžiku si uvědomil, že ten starý muž není nikdo jiný než sám Védavjása, autor Brahmasúter, přestrojený za starce. Okamžitě padnul k jeho nohám a řekl „Šankara je vtělený Pán Šiva a Vjása je samotný Nárájána. Při debatě mezi dvěma takovými, co může dělat ubohý služebník jako já?“ Když uslyšel, že stařec je Vjása, Šankara okamžitě ukončil debatu a s úctou mu padnul k nohám. Vjása mu srdečně požehnal. Řekl mu „osudem je ti dáno žít jen šestnáct let. Ale z Boží Milosti ti žehnám, abys žil dalších šestnáct let, abys všude šířil poselství véd.“ Modlil se k Pánu Brahmovi, aby Šankarovi udělil dalších šestnáct let. Modlitba byla vyslyšena.

SETKÁNÍ S KUMARILOU A MANDANOU

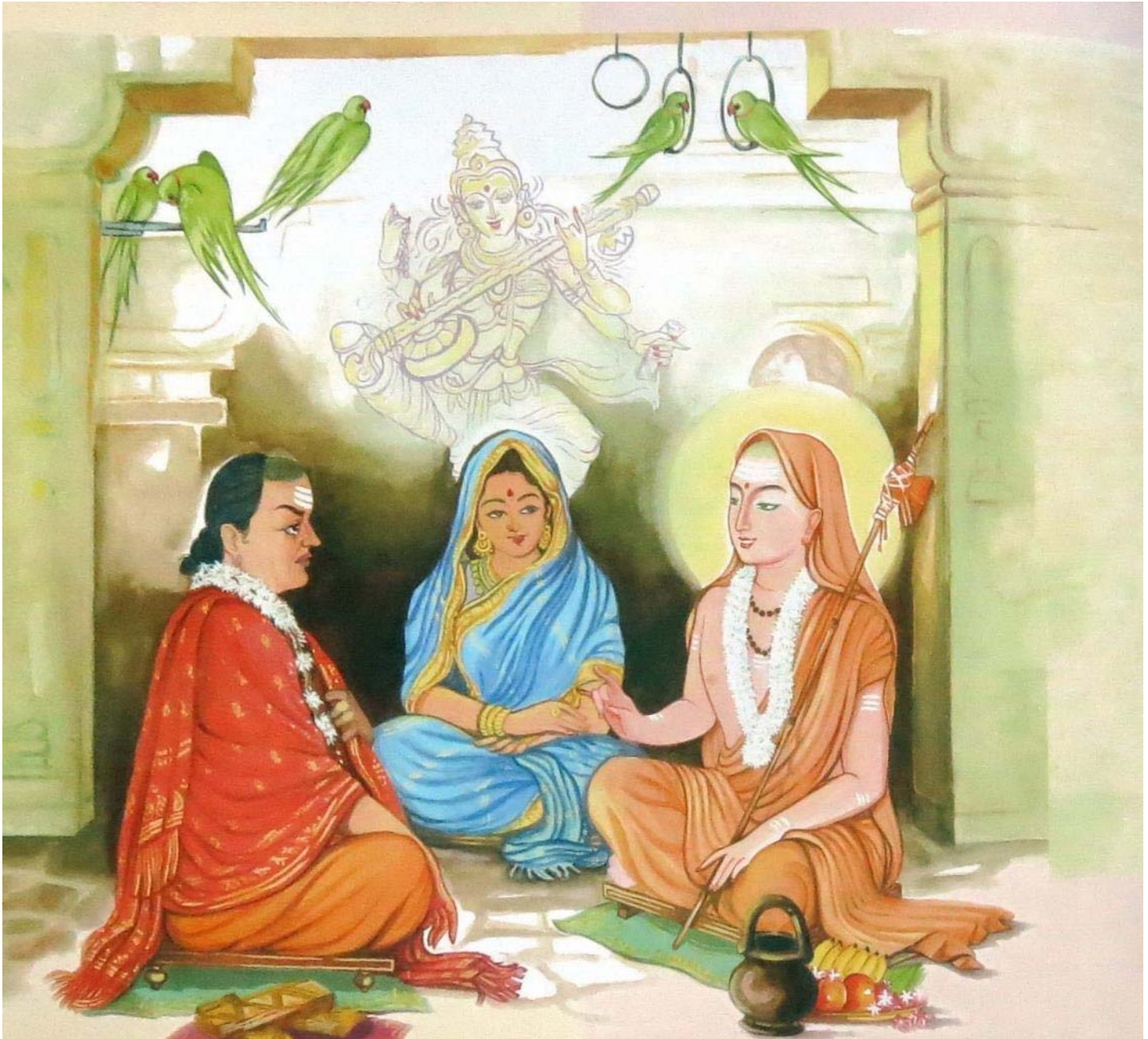
Šri Šankara navštívil několik míst a kázal advaita védantu. Nejdříve přišel do Prajágu, aby se setkal s Kumarila Bhattou, velkým učencem. Bhatta byl mistrem véd a odborníkem na provádění védských obřadů. Jednou, aby se naučil buddhistickou filozofii, v převleku vstoupil do buddhistického kláštera. A tam, když jiný mnich kritizoval védy, Kumarila to nemohl vydržet a vehementně argumentoval na podporu véd. Buddhisté ho tak poznali. Mysleli si, že není bezpečné nechat ho naživu. Proto ho vzali na vrchol budovy a shodili ho dolů. Jak padal dolů, Kumarila zpíval zpěv; jeho význam byl „jestli jsou védy pravdivé a věčné, pak kéž jsem jejich mocí zachráněn.“ Kumarila byl zázračně zachráněn. Ale kámen mu propíchnul jedno oko. To byl boží trest za to, že říkal „jestli jsou védy pravdivé.“ Měl říkat bez výhrad „protože védy jsou pravdivé“. Kumarila znovu začal kázat svou nauku, že jedině védské obřady předepsané ve védách jsou pravé. Jedině ony ukazují cestu k dosažení osvobození. Šankarova filozofie byla džňána neboli vědění. Jako prostředky realizace předepíše rozlišování a meditaci. Šankara navštívil

Kumarilu, aby s ním diskutoval a přesvědčil ho o cestě Vědění. Ale Kumarila byl na pokraji smrti. Dovoľoval, aby jeho tělo stravoval pomalý oheň jako sebezpotrestání za to, že pochyboval o pravdě véd. A tak poslal Šankaru, aby diskutoval s jeho žákem Mandanamišrou, který byl také velký védický učenec a žil ve městě Mahišmati na březích řeky Narmada. Šankara se rozloučil s Kumarilou a vydal se do Mahišmati.

Šankara šel se svými žáky k řece Narmada. Po koupeli v Narmadě hledali dům Mandany. Šankara se zeptal žen, které se vracely od řeky s vodou v nádobách. Ty mu řekly „poblíž najdeš dům, v jeho bráně je v klecích mnoho papoušků, a ti diskutují o védách. Tak poznáš Mandanův dům.“

Šankara našel dům. Dveře byly zavřeny, protože to byl den šraddha neboli výročního pamětního obřadu za Mandanova otce. Šankara se dostal do domu pomocí svých jógických sil. Mandana neměl rád sanjásiny a příchod sanjásina během obřadu šraddha byl pro něj nemyslitelný. Mezi sanjásinem a pánem domu vznikla hádka. Nakonec začali diskutovat. Dohodlo se, že Mandanova žen Ubhayabharati, která byla velkým učencem, jim bude dělat soudce. Dala oběma na krk květinový věnec a řekla, „čí věnec povadne na konci debaty, bude považován za poraženého.“ Debata trvala dny. Jednoho dne květy na krku Mandany povadly. Ubhayabharati neváhala a prohlásila, že její manžel byl poražen. Mandana se poté rozhodnul stát sanjásinem a žákem Šankary. Šankara mu dal zasvěcení do sanjásy a dal mu jméno Surešvaračarja.

KAPALIKA

Spolu se Surešvaračarjou a dalšími žáky se Šankara teď vydal na jih. Skupina časem došla do kopců Srisailam ve státě Andhra Pradéš. V té době tam žila sekta náboženských fanatiků, zvaných kapalikové, kteří věřili v lidské oběti. Jednoho dne, když Šankara seděl v hluboké meditaci, jeden kapalika k němu přišel. Probudil Šankaru z meditace a řekl mu, že bůh Kapali se mu zjeví, když obětuje hlavu císaře nebo hlavu velkého sanjásina. Šankara se usmál a řekl, že nemá naprosto nic proti tomu, aby se vzdal své hlavy. Že přijde do chrámu Bhairavy o půlnoci, aby to jeho žáci nevěděli. Kapalika byl

nadšený, že jeho přání bude splněno a začal úvodní obřady uctívání před lidskou obětí.

Šankara vstal z lůžka o půlnoci a vydal se do chrámu Bhairavy. Padmapada tušil nebezpečí a usilovně se modlil k Pánu Narasimhovi, aby gurua ochránil. Pán vstoupil do těla Padmapady, který pak utíkal na místo a mocnou lví silou vytrhl meč z rukou kapaliky. Potom skočil na kapaliku a roztrhal ho na kusy. Šankara před sebou uviděl Pána Narasimhu a překypoval radostí. Okamžitě složil velkolepý oslavný zpěv na Pána Narasimhu.

PŘÍCHOD DALŠÍHO ŽÁKA

Šankara potom navštívil další svatá místa jako Harihara. Múkambika a Šrívati, všechna v kraji Karnataka. Ve Šrívati žil zbožný bráhman, který přivedl svého němého syna k Šankarovi, poklonil se před ním a řekl „svámí, můj syn je teď sedm let němý a jeho mysl je nevyvinutá. Ještě se nenaučil abecedu a nehraje si s kamarády. Jenom ty ho můžeš uzdravit, tak prosím, uzdrav ho.“

Šankara pak oslovil chlapce „kdo jsi? Proč se chováš jako tvor bez života?“ Na to chlapec poprvé v životě promluvil. Nejen mluvil, ale v jeho řeči probleskovala velká duchovní moudrost. Šankara byl překvapen, když viděl, že ten chlapec má poznání átmana i bez učitele. Požehnal chlapci. Otcí řekl „to není obyčejný chlapec. Prosím, pošli ho s námi.“ Otec souhlasil. Šankara mu dal jméno Hastamalaka, což znamená, že poznání átmana v něm bylo jako ovoce amalaka (angrešt) ve dlani.

PŘÍCHOD TÓTAKY DO ŠRINGERI

Potom Šankara pokračoval do Šringeri na březích Tungabhadry v Karnatace. Byl to místo učení a mnozí tam studovali védy a prováděli duchovní askesi. Šankara se rozhodnul tam založit math a instaloval bohyni Sáradu do svatyně. Až do dnešních dnů ve Šringeri Math je uctívána Matka Sarada. Na tomto místě se k áčárjovi připojil nový žák jménem Giri. Zdálo se, že je mdlého rozumu, ale svému guruovi Šankarovi sloužil s velkou oddaností ve dne v noci. Jednoho dne ten žák odešel vyprat mistrův oděv a na vyučování se opozdil. Šankara z lásky ke svému žáku odkládal začátek vyučování. Někteří žáci začali být neklidní. Padmapada poznamenal „Giri je tupý jako stěna. Proč bychom na něj měli čekat?“ Šankara Girimu tiše požehnal. O chvíli později Giri vstoupil do haly a zpíval chválu na svého gurua v osmi slokách v rytmu Totaka. Studenti byli omráčeni genialitou a učeností Giriho, kterého považovali za hloupého žáka bez hodnoty. Od toho dne byl vysoce respektován. Byl nazýván Totakačarja, protože složil hymnus v rytmu Totaka. Šankara na tomto svatém místě strávil pár let kázáním advaity.

ARJAMBA UMÍRÁ

Bylo to během jeho pobytu ve Šringeri, když jednoho dne Šankara v sobě pocítil, že se blíží matčin konec a ona na něj myslí. Svě žáky ponechal na místě a odešel do Kaladi, doprovázel ho Padmapada. Když matku spatřil, poklonil se před ní k zemi. Ta byla nesmírně šťastná, že vidí svého syna. Něžně jí řekl „Ó maminko! Nebud' smutná. Jsem vedle tebe. Prosím, řekni, jaké máš přání.“ Řekla „můj synu, zpívej mi o slávě Boží a odhal mi ji.“ Nato Šankara zpíval hymnus o Pánu Višnuovi. Jeho matka uviděla podobu Pána Višnu, jak se před ní objevil. Klidně naposledy vydechla s myšlenkami na Boha.

Šankara dal své matce slib, že vykoná její pohřební obřady. Ale podle písem sanjásin nemůže vykonávat pohřební obřady. A tak se místní lidé nahněvali a odmítli mu pomoci. Ačkoliv je prosil o jejich spolupráci, odmítli mu dokonce i dát oheň pro spálení těla. Ale Šankara neklesnul na mysli. Na pozemku domu udělal pohřební hranici ze suchého dřeva. Svými jógickými schopnostmi zapálil oheň a provedl kremaci. Potom místní lidi proklel „ať žádný sanjásin nenavštíví vaše domy kvůli almužně. Necht' vy také pálíte mrtvá těla ve svých vlastních dvorech.“

DRUHÁ CESTA

Po odchodu z Kaladi došel Šankara do Šringeri a zůstal tam se svými žáky, než se vydal na druhou okružní cestu po Indii, aby získával lidi pro védské náboženství. Navštívil místa Tirupati, Čidambaram, Ramešvaram, Madurai, Nasik, Somanath, Dwaraka, Udžain, Mathura a Kašmír.

TRŮN VŠEVĚDĚNÍ

Kašmír je jedno z nejdůležitějších míst uctívání Matky a říká se, že Matka Sarada je tam věčně přítomna. Je tam chrám zasvěcený Saradě, se čtyřmi branami a trůnem Nejvyššího Vědění. Protože na trůn může usednout jen vševědoucí člověk, přístup k němu není otevřen pro druhé. Učenci z východu, západu a severu, kteří prošli zkouškou a prokázali své vědění v minulosti, otevřeli tyto tři vchody. Ale jižní brána nebyla nikdy otevřena, protože žádný učenec z jihu nebyl natolik úspěšný. Když se to dověděl, Šankara se vydal k chrámu s úmyslem vstoupit do něj od jihu. U brány byl zastaven a přišli učenci vyzkoušet jeho vědění. Uspokojil je a otevřeli mu jižní bránu. Když už se chystal usednout na trůn, ozval se hlas Sarasvatí, bohyně toho místa, „že jsi vševědoucí, to je uznaný fakt. Ale aby někdo mohl usednout na trůn, měl by být nejen vševědoucí, ale také být naprosto čistý v životě“. Na to Šankara odpověděl „od narození jsem nespáchal žádný hřích a jsem čistý“. Když to Matka slyšela, byla spokojena a Šankara vystoupil na trůn.

KONEC POSLÁNÍ

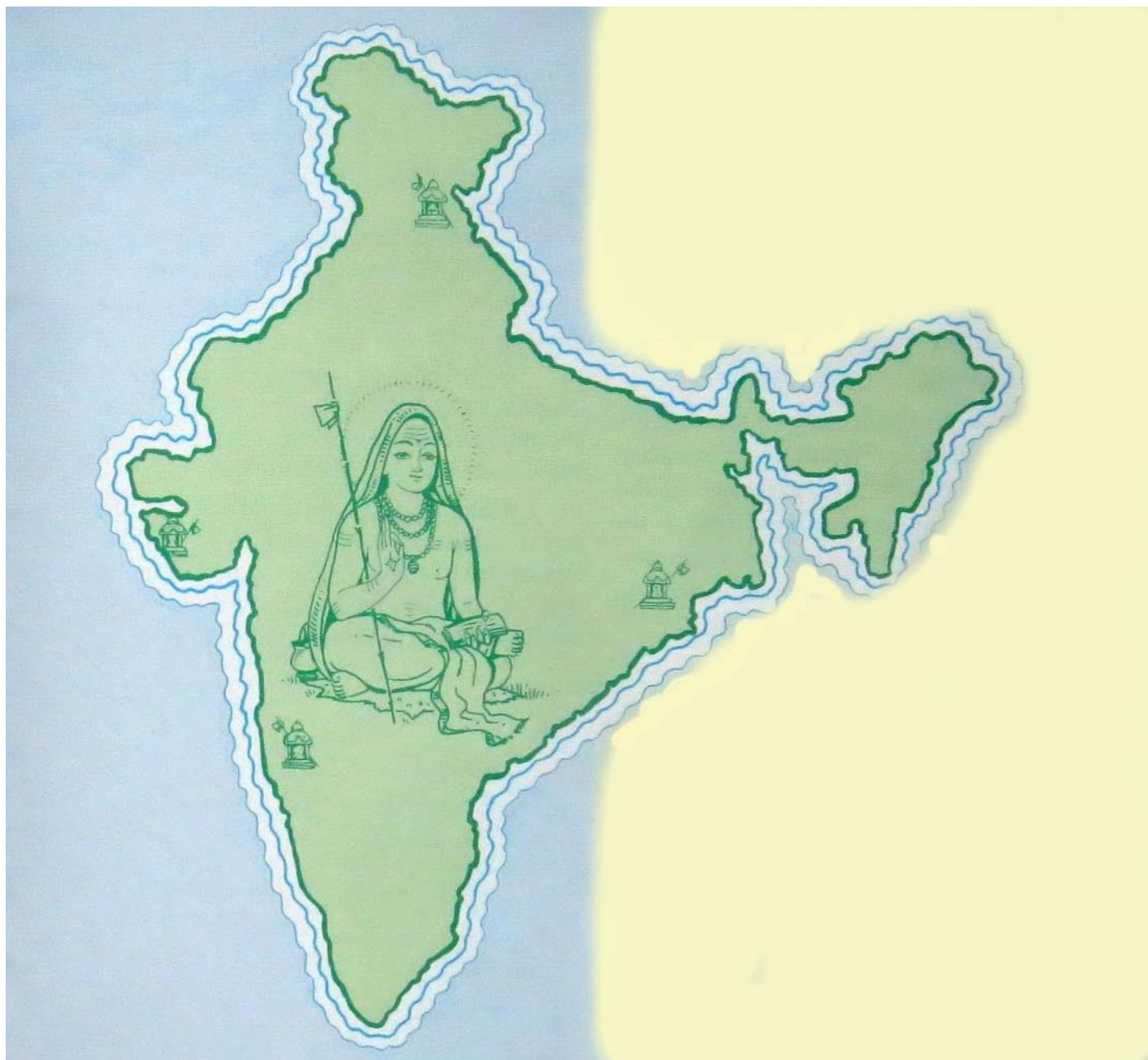
Po tomto korunním trumfu Šankara odešel se svými žáky do Badrinátu v Himálajích. Pár dní strávil vyučováním filozofie advaity hledajícím. Takto Šankara, velké vtělení Šivy, dosáhnul třicátého druhého roku svého života.

Potom šel do Kedary, Šivovy svaté země, kde chlad byl silný, že jeho žáci jej nemohli snést. Šankara proto kvůli úlevě meditoval na Pána Šivu. Jako odpověď na jeho modlitbu zpod nohou Pána vytrysknul pramen horké vody.

A teď říšiové a dévové vedeni Brahmou přišli, aby odvedli toto vtělení Šivy zpět do Šivalóky. Nebeské bytosti na něj sypaly květy a zpívaly slávy Šivy. Šankara, jehož život je požehnáním pro lidstvo, se vrátil do svého nebeského příbytku. Božská jiskra splynula s božským plamenem.

MÁTHY ZALOŽENÉ ŠANKAROU

Šankara založil čtyři Mathy (kláštery) ve čtyřech koutech Indie k šíření filozofie advaita. Jeho čtyři hlavní žáci stáli v čele těchto Mathů, Surešvaračarja ve Šringeri na jihu, Hastamalaka ve Dwarace na západě, Totakačarja v Badri na severu a Padmapada v Puri na východě.

UČENÍ ŠRI ŠANKARY

V indické filozofii jsou tři školy védantického myšlení. Advaita, višistadvaita a dvaita. Hlavní áčárjové těchto škol jsou Šri Šankara, Šri Ramanudža a Šri Madhwa.

Pokusme se pochopit hlavní principy advaity, jak je učil Šankara.

Pravý učitel je ten, který je zběhlý ve védách, je bez hříchu, nepodléhá tužbám a zná Brahmu.

Uctíváním takového učitele s oddaností a stálou službou by měl žák dosáhnout sebepoznání.

Dětství travíme ponořena do her, mládí travíme v připoutanosti k láskám, a stáří přemítá o minulosti. Běda! Nikdo nedychtí dosáhnout Nejvyšší Já. Vzdejte se přání hromadit bohatství. Pěstujte dobré myšlenky. Zasvěťte svou mysl poctivosti. Buďte spokojeni s tím, kolik vyděláte.

Nikdy se nechlubte svým bohatstvím, přáteli a mládím. Čas vám to všechno může ukrást během mrknutí oka. Vzdejte se připoutanosti k tomuto světu, který je jen balík iluzí, snažte se brzy realizovat Brahmu a splynout s ním.

Když se mysl stane čistou jako zrcadlo, odrazí se v ní vědění. Měli bychom tedy pečovat o očišťování mysli. Jogín obdařený úplným osvícením vidí očima vědění celý vesmír jako své vlastní já a na všechno nazírá jako na Já.

Výsledkem klidu bez vášní je poznání, že vědění je odpoutání smyslů od potěšení. To vede k prožitku blaženosti Já, který dává mír. Pravým poznáním, že jedinec není odlišný od Brahmy, se člověk dokonale osvobodí od pout života a smrti.

Ten Átman, který je absolutní Bytí, Vědění a Blaženost, nemůže být dosažen bez stálé praxe. A tak ten, kdo hledá poznání, by měl dlouze meditovat o Já nebo Brahmovi nebo Átmanu, aby dosáhl žádaného cíle.

Mysl, smyslové orgány atd., jsou osvětleny Átmanem samotným, podobně jako džbán nebo hrnec jsou ozářeny lampou. Ale tyto předměty nemohou ozařovat své vlastní já.

Jako zapálená lampa nepotřebuje jinou lampu, aby mohla ukazovat své světlo, tak Átman, který je samotným vědomím, nepotřebuje jiný nástroj, aby jej osvětloval.

Šankara říká „vysvětlím vám pomocí poloviny verše to, co bylo popsáno v nesčetných písmech: Brahma sám je pravdou, svět je iluzí a džíva (*individuální duše*) je Brahmou samotným a není od něj odlišný.“

